

אם אינך רואה מייל זה לתפץ כאן.

CLIENT UPDATE

תיקון משמעותי ונרחב לחוק ההגבלים עסקיים

3/1/2019

הכנסת אישרה השבוע (1.1.2019) בקריאה שנייה ושלישית את הצעת חוק ההגבלים העסקיים (תיקון מס' 21) התשע"ט-2019, לתיקון חוק ההגבלים העסקיים התשמ"ח – 1988 ("חוק ההגבלים העסקיים" ו"תיקון החוק" בהתאמה). **זהו התיקון המשמעותי ביותר שנעשה לחוק ההגבלים העסקיים בשנים האחרונות, הן מבחינת היקף והן מבחינת מהות**, והוא משנה באופן מהותי חלק נרחב מן ההוראות העומדות בבסיס החוק, בהן הוראות הנוגעות לפיקוח על מונופולין, פיקוח על מיזוגים, פיקוח על הסדרים כובלים ואמצעי האכיפה של החוק. מטרת החוק, כפי שהוצגה על ידי רשות הגבלים עסקיים ("הרשות"), היא כפולה: מחד חיזוק האכיפה על עבירות הליבה של החוק, ומאידך הפחתת הנטל הרגולטורי במקומות שבהם ניתן להקל.

עיקריו של תיקון החוק הם כדלקמן:

1. **שינויים בתחום המונופולין** – אחד השינויים המשמעותיים ביותר בתיקון החוק הנוכחי נוגע להגדרת בעל מונופולין, המופיעה בסעיף 26 לחוק ההגבלים העסקיים הקיים, וקובעת כי בעל מונופולין הוא מי שמחזיק בידיו למעלה מ-50% נתח משוק מסוים. תיקון החוק מרחיב את ההגדרה הקיימת, וקובע לצידה הגדרה נוספת וחלופית, לפיה בעל מונופולין הוא גם מי שמחזיק **בכוח שוק משמעותי** ביחס לאספקת נכסים או רכישתם, או ביחס למתן שירותים או רכישתם.

לתיקון זה משמעויות רבות עבור פירמות גדולות שנתחי השוק שלהן משמעותיים, הגם שאינם עולים על 50%. פירמות אלה, ככל שיש להן כוח שוק, יהיו כפופות לחובות ההגינות החלות על בעלי מונופולין (ובפרט, האיסור על סירוב בלתי סביר לספק טובין או שירותים והאיסור על ניצול מעמד לרעה לרבות איסור על הפליה בין לקוחות, איסור על קשירה בין מוצרים ואיסור על תמחור בלתי הוגן). הפרה של חובות הגינות אלה תחשוף את הפירמה לאכיפה מצד רשות ההגבלים העסקיים (בין אם אכיפה פלילית או מנהלית) ולאכיפה פרטית בהליכים אזרחיים (למשל, תביעות ייצוגיות בגין תמחור מופרז).

יש לציין כי השימוש במונח כוח שוק בכדי להגדיר בעל מונופולין, או "פירמה

דומיננטית", נפוץ במדינות רבות, ובארה"ב ואירופה בפרט. יחד עם זאת, במדינות אלה לא מקובלת הגדרת מונופולין חלופית על בסיס קיומו של נתח שוק בלבד. במובן זה, תיקון החוק מרחיב את הגדרת המונופולין מעבר למקובל ולנדרש ומאפשר לרשות ההגבלים העסקיים להחזיק את החבל בשני קצותיו: גם לפעול נגד גופים בעלי כוח שוק, אפילו אם נתח השוק שלהם נמוך מ-50%; וגם לפעול נגד גופים המחזיקים למעלה מ-50% נתח שוק, אך אינם בעלי כוח שוק משמעותי.

נוכח חוסר הבהירות של המונח "כוח שוק" שהוא עמום יותר מהמונח "נתח שוק" אותו ניתן לבחון באמצעים כמותיים, הרשות הודיעה בכנסת כי היא מתכוונת לפרסם לציבור גילוי דעת, אשר יפרט מדדים רלוונטיים, ויכלול הנחיות בנושא. כדי למנוע אפשרות להטלת סנקציות בתקופה של חוסר ודאות, ובהתאם לבקשת הכנסת, התחייבה הרשות כי לגבי התקופה שעד לפרסום גילוי הדעת, הוראות החוק לא ייכפו כלפי בעלי מונופולין מכוח הגדרת "כוח שוק".

2. שינויים בתחום המיזוגים – תיקון החוק מעלה בצורה משמעותית את תנאי הסף בסעיף 17(א) לחוק, לעניין דרישת אישור מראש מאת הממונה על הגבלים עסקיים ("הממונה") לביצוע עסקת מיזוג. עובר לתיקון החוק, נדרשו לקבל אישור מיזוג צדדים לעסקה שמחזור המכירות המשותף שלהם בשנת הכספים הקודמת עלה על 150 מיליון (ושלשניים מן הצדדים מחזור מכירות העולה על 10 מיליון כל אחד). בעקבות התיקון עודכן **מחזור המכירות המשותף** המצריך דיווח ל-360 מיליון. בנוסף, תוקן גם סעיף 17(ב) לחוק, כך שנקבע מנגנון עדכון סכום אוטומטי בחוק בהתאם לשינוי המדד.

מובהר, כי מיזוגים בין פירמות קטנות יותר מבחינת מחזור המכירות שלהן עדיין עשויים להידרש לאישור הממונה אם מתקיים בהם אחד משני תנאי סף האחרים: נתח שוק משותף לצדדים למיזוג של מעל 50%; או כאשר אחד הצדדים למיזוג הוא בעל מונופולין. יצוין בהקשר זה, כי קיומו של מונופולין לצורך חובת דיווח לממונה על עסקת מיזוג ייבחן רק באספקלריה של "נתח שוק" ולא "כוח שוק".

תיקון החוק משפיע גם על מועדי הבדיקה של הממונה על הגבלים עסקיים בפיקוח על עסקאות מיזוג. עד היום לממונה הייתה מגבלת זמן של 30 יום לבדיקת עסקת מיזוג, והיא הייתה נדרשת לפנות לבית הדין להגבלים עסקיים לצורך הארכת מועד, או לקבל את הסכמת הצדדים לכך. תיקון החוק מקנה לממונה את הסמכות **להאריך את תקופת הבדיקה במיזוגים מורכבים ל-120 ימים נוספים**.

3. שינויים בתחום ההסדרים הכובלים – תיקון החוק קובע כי **הרף העליון לעונש מאסר על עבירת הסדר כובל יעמוד על 5 שנים**, ובכך יהלום את חומרת העבירה, שהיא בעיני הרשות והכנסת החמורה ביותר בעבירות ההגבלים העסקיים. עובר לתיקון החוק, העונש המרבי לעבירת הסדר כובל עמד על 3 שנים ואילו העונש המרבי להסדר כובל בנסיבות מחמירות עמד על 5 שנים. לשינוי זה מספר השלכות משמעותיות. ראשית, אם עד היום עבירת ההסדר הכובל סווגה כעבירת עוון (כיוון שהעונש המרבי בגינה לא עלה על 3 שנים), כעת עבירת ההסדר הכובל מסווגת כעבירת פשע. מכאן גם תקופת התיישנות העבירות מתארכת מ-5 שנים ל-10 שנים. שנית, הדבר מקל על הרשות לקבל צו לביצוע האזנות סתר בגין חשד לקיומו של הסדר כובל, ואין נדרשת להצביע על נסיבות מחמירות לשם כך.

מנגד, **תיקון החוק מצמצם משמעותית את התקופה העומדת לרשות הממונה לבדיקה של בקשות פטור מאישור להסדר כובל**. עובר לתיקון החוק עמדו לרשות הממונה 90 יום לבדיקה, בעוד שבעקבות תיקון החוק מתקצרת התקופה ל-30 יום, בדומה לבחינה של מיזוגים. יחד עם זאת, תיקון החוק מקנה לממונה את הסמכות להאריך את תקופת הבדיקה ל-120 ימים נוספים.

4. שינויים בהיקף האחריות של נושאי משרה – תיקון החוק מחליף את נוסח סעיף 48 לחוק ההגבלים העסקיים אשר עוסק באחריות של נושאי משרה. מדובר בתיקון של "הרגע האחרון" שלא הופיע בתזכיר הצעת החוק, ואולם מן הדיונים בוועדת הכלכלה ביחס לתיקון זה, עולה כי מטרת התיקון היא להתאים את נוסח סעיף 48 לנוסח של סעיפים מקבילים העוסקים באחריות נושאי משרה בחוקים כלכליים רבים.

על פי נוסחו של סעיף 48 עובר לתיקון החוק, נושא משרה בתאגיד שביצע עבירה על חוק ההגבלים העסקיים יואשם בעבירה אף הוא, אלא אם הוכיח שהעבירה נעברה שלא בידיעתו ושנקט בכל אמצעים סבירים להבטחת שמירתו של חוק זה. לעומת זאת, תיקון החוק קובע כי "נושא משרה בתאגיד **חייב לפקח ולעשות כל שניתן** למניעת עבירה לפי חוק זה בידי התאגיד או בידי עובד מעובדיו". על אף שלשון התיקון לכאורה מרחיבה ("כל שניתן") ביחס למונח הישן ("אמצעים סבירים") ומחמירה על פניו עם נושאי משרה, אנו סבורים כי לנוכח הפרשנות שניתנה בפסיקה למונח "כל שניתן" המופיע בסעיפים דומים בדברי חקיקה רבים אחרים, פרשנות לפיה המונח "כל שניתן" מתייחס למעשה לאמצעים סבירים שבהם עשוי לנקוט נושא המשרה, ואין בתיקון החוק משום שינוי של ממש. לעניין זה יהיה צורך לעקוב אחר מדיניות האכיפה של רשות הגבלים עסקיים ולבחון האם יוגשו כתבי אישום נגד נושאי משרה שאין חולק שנקטו באמצעים סבירים למניעת עבירה, אלא שלא עשו "כל שניתן" למניעתה.

בנוסף, על פי תיקון החוק, **הענישה בגין הפרת אחריות של נושא משרה תוגבל לשנת מאסר אחת** לכל היותר, וזאת בשונה מן הענישה המקסימלית על הפרות חוק ההגבלים העסקיים העומדת על 3 שנים, או אף 5 שנים, בהינתן נסיבות מחמירות.

5. **שינויים בתחום העיצומים הכספיים** – עובר לתיקון החוק, החוק קבע עיצום מקסימלי של 8 אחוזים ממחזור המכירות של המפר "ובלבד שהעיצום לא יעלה על 24,490,070 ₪" לגבי הפרות מהותיות של החוק. בתיקון החוק תוקן סעיף 50ד' לחוק, כך שהמגבלה על הסכום המירבי שניתן להטיל כעיצום על תאגיד **עודכנה ל-100 מיליון שקלים חדשים**.

6. **שינויים נוספים** – שמו של החוק שונה מחוק ההגבלים העסקיים ל"**חוק התחרות**" ובהתאמה – הממונה על התחרות, רשות התחרות, ובית הדין לתחרות.

אנו עומדים לרשותכם לכל שאלה או הבהרה.

לנוסח תיקון החוק המלא לחץ כאן.

פרטי קשר:

עו"ד ניבה ברג לבנת ועו"ד עדי מרדכי
מחלקת הגבלים עסקיים ודיני תחרות
nival@meitar.com | 03-6103635

מידע נוסף על אודות מחלקת הגבלים עסקיים ודיני תחרות במשרדנו, ניתן למצוא כאן.

מובהר, כי האמור לעיל הוא מידע כללי, אין בו התייחסות לנסיבות ועובדות ספציפיות ואין לראות בו משום חוות דעת ו/או ייעוץ משפטי לעניין קונקרטי.

להצטרפות לעדכוני לקוחות לחץ כאן